

Лисенко С. А.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ДО ПРИЙНЯТТЯ ПЕДАГОГІЧНОГО РІШЕННЯ У СИТУАЦІЇ КОНФЛІКТУ

Проблема прийняття рішення є однією з основних у професійній діяльності майбутнього інженера-педагога. Різноманітні аспекти цієї проблеми розглядали у своїх дослідженнях учені Р. Акофф, П. Анохін, Ю. Бабанський, Л. Виготський, М. Кларін, Ю. Козелецький, Ю. Конаржевський, О. Леонтьєв, М. Маскон, М. Поташник, С. Рубінштейн, В. Сластьонін та ін.

Рішення – це вибір із декількох альтернатив, який базується на системі цінностей людини як особистості й професіонала, її світогляді й самосвідомості. Педагогічне рішення розглядається як система або комплекс дій усвідомлення й аналіз конфліктної ситуації, оперативний відбір та опрацювання необхідної інформації, планування різних варіантів конкретних професійно-раціональних дій, прогнозування можливих результатів та вибір найбільш результативної альтернативи.

Підготовка майбутніх інженерів-педагогів, які в своїй професійній діяльності будуть мати справу з конфліктами учнів ПТНЗ, що знаходяться у підлітковому та молодшому юнацькому віці, базується на теоретичній та практичній основі. У теоретичній площині студенти засвоюють основні положення конфліктології, вивчають особливості стратегій управління конфліктами а також методи навчання цьому учнів. Як зазначає М. Рибаківа, конфлікти учнів означеного вікового періоду поділяються на конфлікти вчинків, конфлікти діяльності, конфлікти з ровесниками та конфлікти з педагогами, батьками і дорослими. Узагальнені статистичні дані анкетування учнів привели до висновків про причини конфліктів. Першість посідають ті, що визначаються низьким рівнем вихованості, невмінням опонентів управляти власними емоціями. Наступне коло причин пов'язане з невірним розумінням або інтерпретацією інформації, яку передають один одному учасники конфлікту. На третьому місці причини, які засвідчують нерозвиненість особистісних якостей контактантів: заздрощі до успіхів інших, неадекватність оцінки з боку оточуючих і самооцінки, небажання вислухати або сприйняти позицію іншої людини, грубість, бажання самоствердитися будь-яким способом тощо.

Для інженера-педагога надзвичайно важливо сформуванню у собі й передати учням такі комунікативні та управлінські уміння, що визначають індивідуальний стиль та способи прийняття рішень у конфліктній ситуації: уміння прогнозування та запобігання конфліктам; уміння активного слухання співбесідника; уміння використовувати прийоми вербального та невербального спілкування; розвиток адекватної самооцінки; розвиток комунікативних, організаційних та управлінських умінь; емпатійних та толерантних якостей; розвиток вольового контролю емоційної реакції; уміння вибирати та застосовувати оптимальні способи, стратегії реагування у конфліктах; уміння ліквідувати деструктивні наслідки конфліктів.

Формування означених вище умінь досягається на практичних заняттях та роботі студентів над програмою самоудосконалення власних комунікативних умінь. Цьому сприяють такі активні методи навчання як вправи, ігри, тренінги: рефлексивна діагностика «Моя проблема у спілкуванні...», гра «Мій портрет очима групи», тренінги впевненості в собі, уміння вести діалог, вправа «Портрет конфліктної людини» та ін.